

Fossil åker i Karlslund

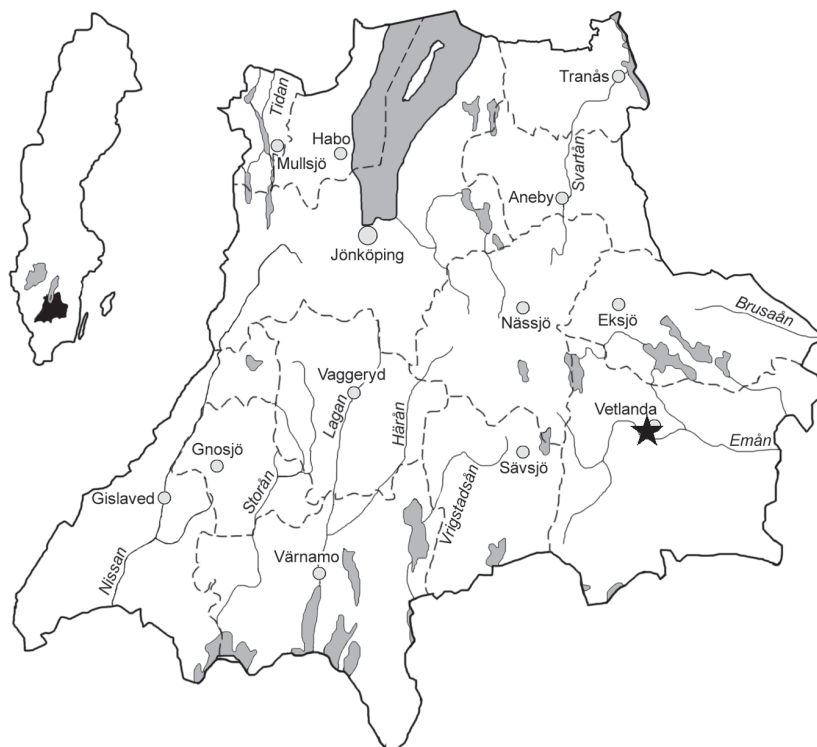

Arkeologisk förundersökning av del av fossil åker,
Vetlanda 236, inför planerad industrietablering inom
fastigheten Karlslund 2:1, Vetlanda socken i Vetlanda
kommun, Jönköpings län

Fossil åker i Karlslund

Arkeologisk förundersökning av del av fossil åker, RAÄ-nr Vetlanda 236, inför planerad industrietablering inom fastigheten Karlslund 2:1, Vetlanda socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län

Rapport, foto och ritningar: Håkan Hylén
Omslagsbild: Vy över förundersökningsområdet med röjningsrösen.
Grafisk design: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd: © Lantmäteriet.
Ärende nr MS2007/04833.

ISSN: 1103-4076

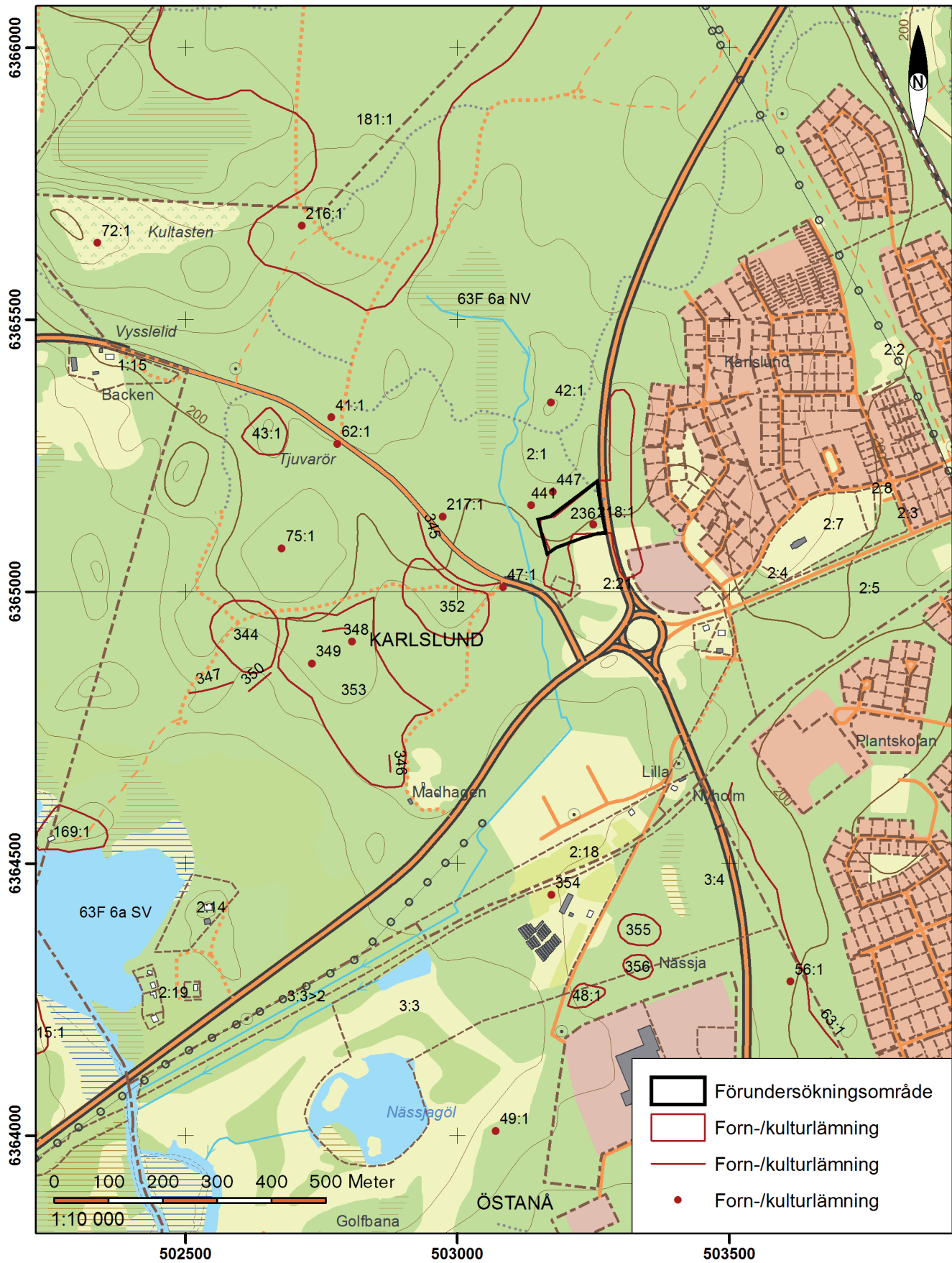
© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2013

Innehåll

Bakgrund.....	5
Målsättning och metod	5
Topografi.....	5
Fornlämnings- och kulturmiljö.....	6
Tidigare undersökningar.....	8
Resultat.....	10
Röjningsrösen.....	10
Täktgropar.....	12
Terrasskant.....	12
Sökschaktning och provrutsgrävning efter boplatslämningar.....	12
Stenmur.....	12
Sammanfattning.....	12
Åtgärdsförslag.....	13
Administrativa uppgifter.....	14
Referenser.....	15
Otryckta källor.....	15
Arkiv.....	15

Bilagor

- Bilaga 1. Vedartsanalys
- Bilaga 2. ¹⁴C-analys
- Bilaga 3. Röseprofiler, R1 och R2

FIGUR 1. Utdrag ur digitala fastighetskartan blad 63F 6a NV och 63F 6a SV. Skala 1:10 000.

Bakgrund

Jönköpings läns museum genomförde under april 2003 en arkeologisk förundersökning inom del av fastigheten Karlslund 2:1 i Vetlanda socken och kommun (FIGUR 1). Förundersökningen var beställd av Tekniska kontoret, Vetlanda kommun. Med anledning av AB Svensk Bilprovvnings planerade testbana i området hade Vetlanda kommun ansökt om tillstånd enligt kulturminneslagen (SFS 1988:950) att få ta bort en del av en nyupptäckt fornlämning som utgjordes av ett område med fossila åkerlämningar i form av röjningsrösen, RAÄ-nr Vetlanda 236.

Ansvarig för fält- och rapportarbete har varit Håkan Hylén, arkeolog vid Jönköpings läns museum.

Målsättning och metod

Målsättningen med 2003 års arkeologiska förundersökning var att dels avgränsa fornlämningsområdet, dels fastställa dess innehåll och karaktär, främst vad gäller eventuella grav- och boplatslämningar, deras omfattning och ålder samt eventuella relation till röjningsrösen.

Inledningsvis karterades och dokumenterades i plan samtliga röjningsrösen. Som en följd av den preliminära bedömningen att en del av rösen var gravlika utfördes dokumentationen och bedömningen av rösen med vaksamhet avseende detta. Även de täktgropar, terrasskant samt stenmur som påträffades vid utredningen karterades och dokumenterades.

För att ytterligare kunna bilda sig en uppfattning om en del av röjningsrösen kunde vara gravar, samt om tidsdjupet, valdes ett antal rösen som låg på olika ytor ut, vilka snittades, undersöktes och provtogs för vedarts- och ¹⁴C-analys. Vid provtagningen dokumenterades rösen och intilliggande åkerytor, även i profil. Därefter upptogs ett antal sökschakt och provrutor på ytor mellan röjningsrösen i syfte att söka efter eventuella förhistoriska boplatslämningar.

Topografi

Undersökningsområdet ligger i den västra delen av Vetlanda stad, mellan stad och landsbygd. Området utgjordes av en moränhöjd, som i norr avgränsades av skog, i söder av AB Svensk Bilprovvnings anläggning, i öster av väg (Västerleden) och i väster av ytterligare ett skogsparti med en mindre bäck.

Området låg i en sydsluttning, och var 8 400 m² stort. Marken bestod av relativt blockrik morän. Hela undersökningsområdet var nyavverkat, varför en mängd stubbar och ris fanns i området. Väster ut från undersökningsområdet finns ett sjösystem med sjöarna Flögen, Norrasjön och Grumlan som alla förbinds av Emån.

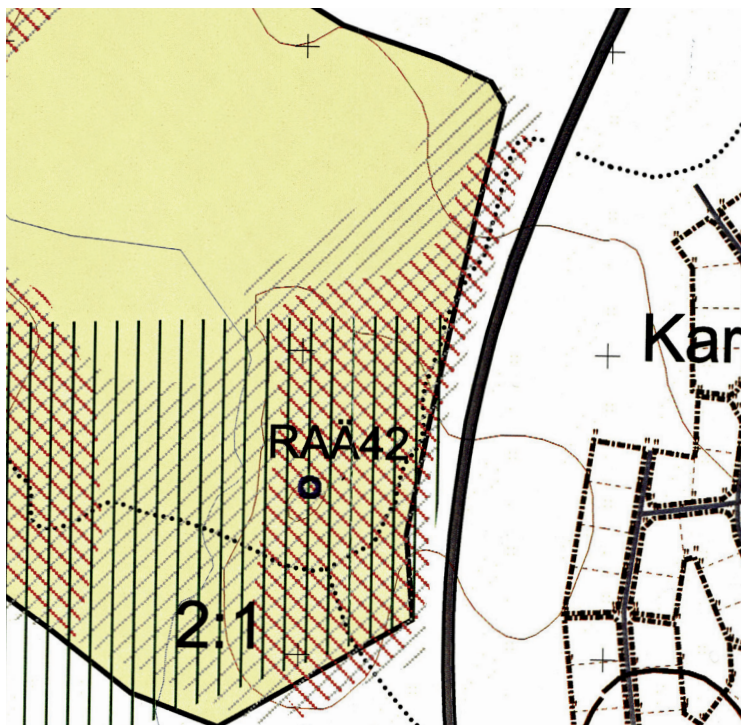
Fornlämnings- och kulturmiljö

2003 års förundersökning berörde endast en del av ett betydligt större område med fossil åkermark, RAÄ-nr Vetlanda 236 (FIGUR 1). Av de utredningar som utförts i området år 1999 och år 2002 framgår att rösenas utbredningsområde har omfattat bland annat hela höjdryggen väster om Västerleden, och sträckt sig från Lövhagsrondellen i söder fram till ett tidigare registrerat gravröse som ligger minst 400 meter norr därom, RAÄ-nr Vetlanda 42:1 (Engman & Samuelsson 2009).

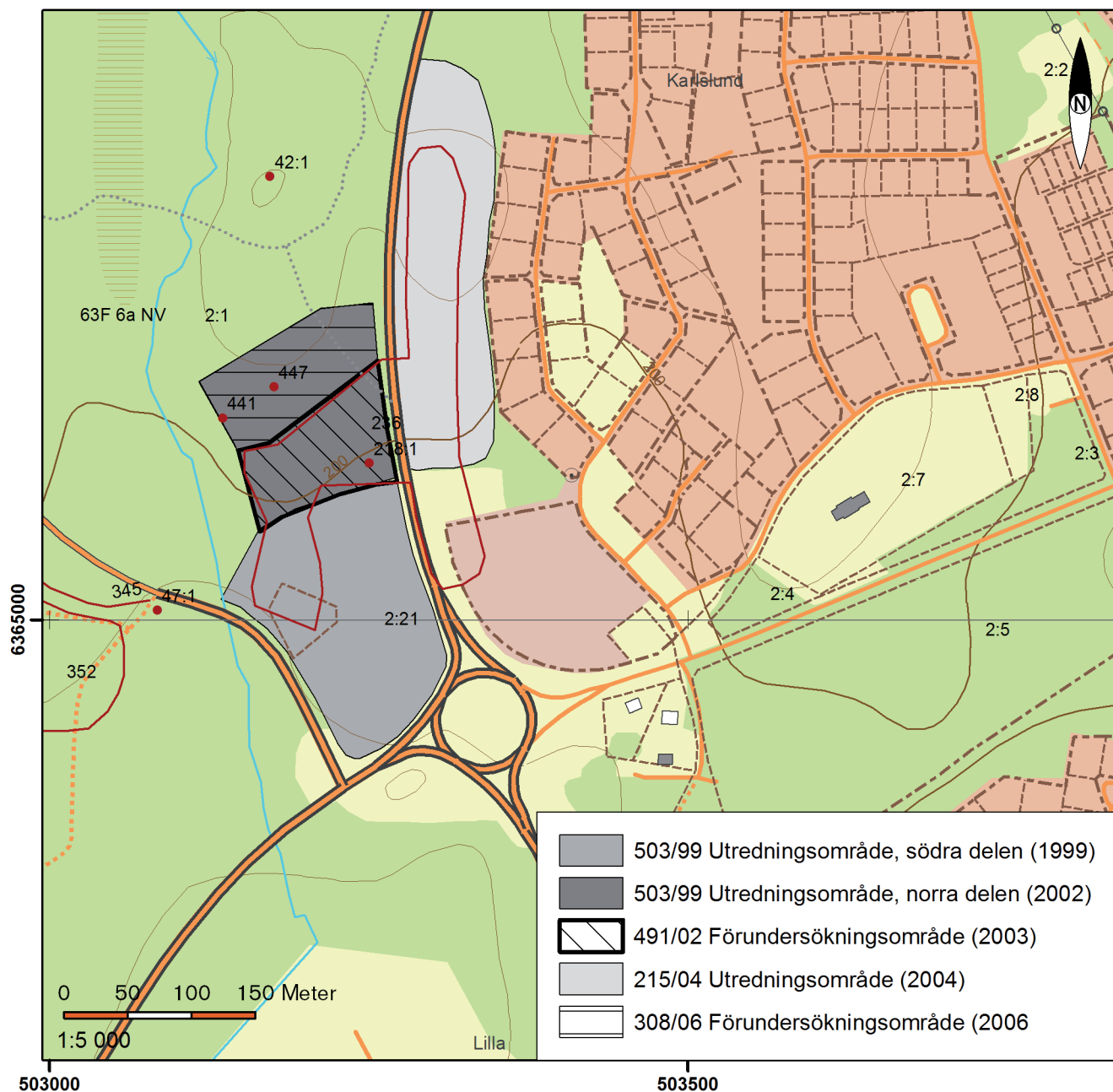
Enligt en kulturhistorisk förstudie (Nordström 2003) som genomfördes hösten 2003 framgår det att området med röjningsrösen fortsatt på västra sidan av Västerleden minst 250 meter norr och nordöst om det nämnda gravröset (FIGUR 2). Inom det området noterades även boplatslägen.

Efter en arkeologisk utredning och förundersökning (Borg 2004) som genomfördes år 2004 visade det sig att röjningsröseområdet även har brett ut sig öster om vägen (FIGUR 1 OCH 3).

Vid de fältbesiktningar som gjorts inom området har bland annat noterats röjningsrösen, varav en del ansågs gravlika, röjda ytor, en möjlig åkerterrassering samt täktgropar och två stengårdsgårdar. Gårdsgårdarna avgränsar en odlingsyta som sannolikt hör till den bebyggelselämning, benämnd Lövhagen, från senare tid som fanns inom området, RAÄ-nr Vetlanda 218:1 (tidigare RAÄ-nr Vetlanda 100:1). Även en tjärdal och en kolbotten har noterats inom området (RAÄ-nr Vetlanda 441 respektive 447).

FIGUR 2. Utsnitt ur karta 2, Slättelund - Norget, i *Kulturhistorisk förstudie. Vetlanda våtort* (Nordström 2003). I utsnittet syns den nordliga utbredningen för röjningsröseområdet (röda snedstreck) väster om Västerleden. Här framgår det tydligt att röjningsrösen även täckt ytor norr om gravröset, RAÄ-nr Vetlanda 42:1. Inom området noterades även boplatslägen (gråa snedstreck). Skala 1:5 000.

I närheten av 2003 års förundersökningsområde finns en mängd forn- och kulturlämningar. Endast 270 meter väster om förundersökningsområdet ligger ytterligare en bebyggelse lämning, benämnd Slättelund (RAÄ-nr Vetlanda 217:1). Söder därom genomfördes år 2004 en utredning som resulterade i bland annat att en färdväg (RAÄ-nr Vetlanda 345) och en fossil åker (RAÄ-nr Vetlanda 352) registrerades (Häggström 2006). I närheten av Lövhagsrondellen finns en milstolpe registrerad (RAÄ-nr Vetlanda 47:1).

Sydöst om förundersökningsområdet gick *Präststigen*, vilken var den gamla häradsvägen, RAÄ-nr Vetlanda 63:1. I dag finns enbart delar kvar av den i trakten, och den används nu som promenadväg.

FIGUR 3. Utdrag ur digitala fastighetskartan blad 63F 6a NV och 63F 6aSV. Redovisning av arkeologiska utredningar och förundersökningar inom fastigheten Karlslund 2:1. Skala 1:5 000.

Tidigare undersökningar

Delar av fornlämningen, RAÄ-nr Vetlanda 236, upptäcktes och registrerades redan i samband med en tidigare arkeologisk utredning som utfördes år 1999 inför AB Svensk Bilprovnings planerade etablering i området närmast Lövhagsrondellen. Vid utredningen karterades femton röjningsrösen. Även en sökschaktsgrävning utfördes inom de ytor som ej var skogsbeväxta, men i sökschakten påträffades dock inget av arkeologiskt intresse (JLM dnr 503/99).

År 2002 utfördes ytterligare en arkeologisk utredning inför bland annat AB Svensk Bilprovnings planerade testbana inom det område som ligger direkt norr om bilprovningsstationen (JLM dnr 503/99; observera samma dnr). Vid utredningen noterades att det tidigare upptäckta området med fossil åkermark fortsatte norrut. Inte mindre än 51 röjningsrösen påträffades. Vidare visade det sig att området även innehöll röjda ytor, en möjlig åkerterrassering samt kulturlämningar i form av en tjärdal, täktgropar och en stengärdesgård. Dessutom ansågs den höjdrygg som löper genom området utgöra ett lämpligt läge för en förhistorisk boplatz (Engman & Samuelsson 2009:60).

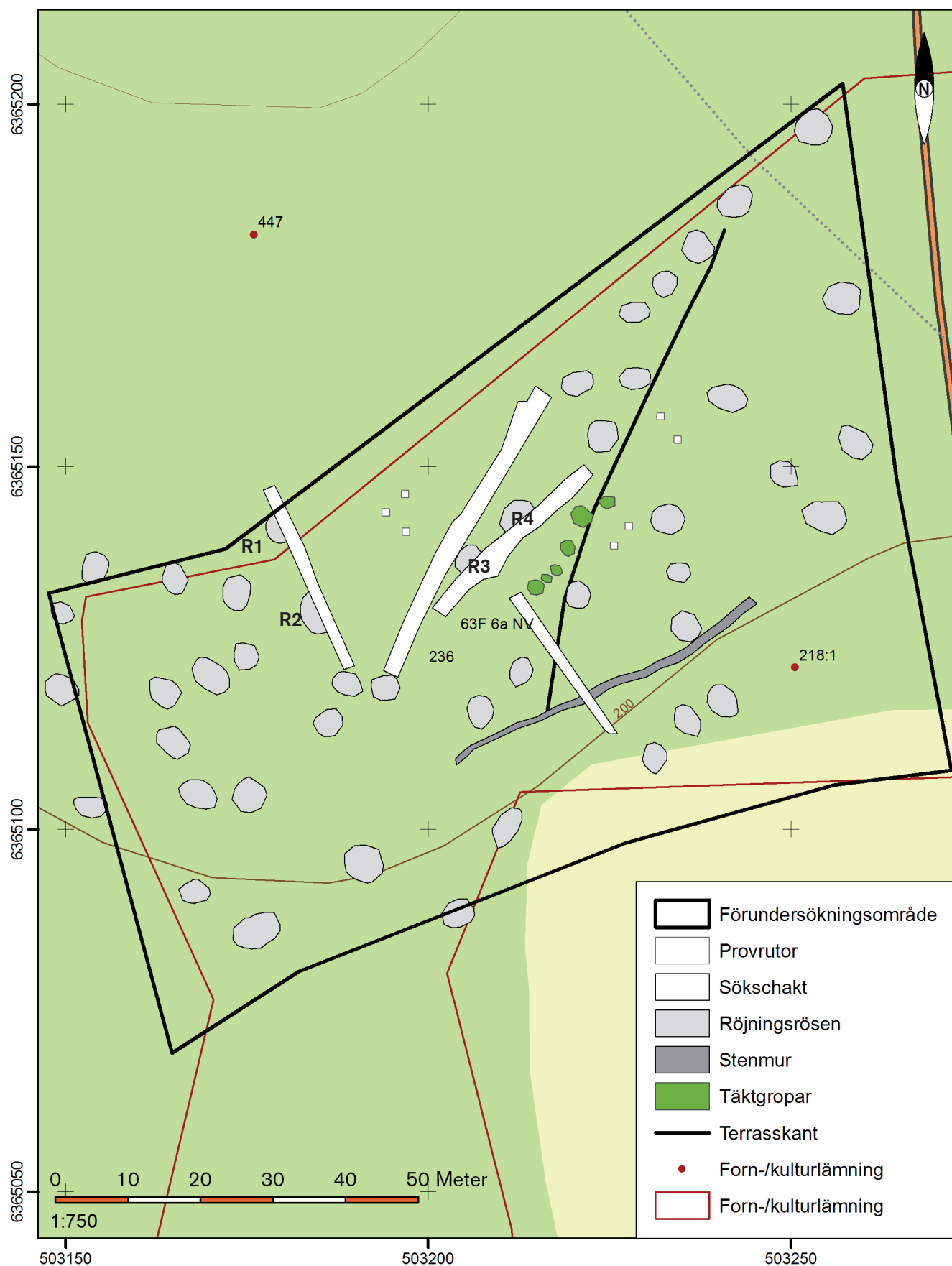
År 2003 genomfördes en arkeologisk förundersökning inom södra delen av 2002 års utredningsområde, vilken avrapporteras här (JLM dnr 491/02). Se vidare under avsnittet *Resultat*.

Under hösten 2003 genomfördes en kulturhistorisk förstudie inför Vetlanda kommuns arbete med en fördjupad översiktsplan inom Vetlanda tätort (JLM dnr 253/03). Av förstudien framgår det att det område med röjningsrösen som redan noterades 1999 hade en fortsättning norr om 2002 års utredningsområde. Röjningsrösen sträckte sig väster om Västerleden fram till och norr samt nordost om gravröse, RAÄ-nr Vetlanda 42:1 (FIGUR 2).

Hösten 2004 genomfördes en arkeologisk utredning (JLM dnr 215/04) inför anläggandet av en bullervall på östra sidan av Västerleden och fältinventeringen visade att den fossila åkermarken, RAÄ-nr Vetlanda 236, även fortsatt på denna sidan av vägen (Borg 2004).

I november 2006 genomfördes en arkeologisk förundersökning av området som ligger norr om 2003 års förundersökningsområde (JLM dnr 308/06). Vid fältarbetet karterades och dokumenterades i ytskiktet den tidigare nämnda tjärdalen (RAÄ-nr Vetlanda 441). Samtliga röjningsrösen inom förundersökningsområdet karterades och dokumenterades i plan. Såväl tjärdalen som ett antal av röjningsrösen provtogs, och ¹⁴C-analysen visar på två odlingsfaser i området, dels kring Kristi födelse, dels i tidsintervallet 1800-1940-tal. Tjärdalen fick dateringen 1480-1670 e Kr och det relativt långa intervallet på 200 år skulle möjligen kunna förklaras av att tjärdalen använts vid ett flertal tillfällen, eller att egenålder spelar en viss roll.

Även ett antal schakt och provrutor upptogs i sökandet efter eventuella boplatzlämningar, dock utan resultat. Vid förundersök-

FIGUR 4. Utdrag ur digitala fastighetskartan blad 63F 6a NV och 63F 6aSV. Redovisning av karterade och undersökta objekt. Skala 1:750.

FIGUR 5. På bilden syns profilen av röse R4. Foto: Jönköpings läns museum.

ningen påträffades en dessutom en kolbotten som inte var känd sedan tidigare. Runt kolbotten som utgjordes av en rest efter en resmila, fanns sju stybbgropar (Ajneborn 2006).

Resultat

Röjningsrösen

Vid fältarbetet noterades 46 röjningsrösen som i stort sett täckte hela höjdryggen inom förundersökningsområdet (FIGUR 4). Samtliga rösen karterades med totalstation och granskades okulärt. Inga av rösena bedömdes dock vara gravlika. Röjningsrösena var i huvudsak runda, 1,5-4,5 m i diameter och 0,1-0,6 m höga samt uppbyggda av 0,1-0,3 m stora stenar. Samtliga rösen var kraftigt övermossade och i flera fall knappt skönjbara ovan mark. Ställvis förekom mellan rösena tydligt noterbara röjda ytor som tolkades som odlingsytor.

FIGUR 6. På bilden syns del av den nästan 47 meter långa stenmur som sannolikt hörde till den bebyggelse lämning, benämnd Lövhagen, från senare tid som fanns inom förundersökningsområdet, RAÄ-nr Vetlanda 218:1 (tidigare RAÄ-nr Vetlanda 100). Foto: Jönköpings läns museum.

Fyra röjningsrösen valdes ut, som snittades med grävmaskin, röse R1-R4. Schakten förlängdes så att även delar av intilliggande åkerytor kunde besiktigas. Profilerna rensades fram och dokumenterades (FIGUR 5; BILAGA 3A-3B).

I samband profildokumentationen togs prover för vedarts- och ^{14}C -analys i två olika röjningsrösen (R1 och R2) (BILAGA 1-2). Enligt vedartsanalysen visade sig tre av proverna innehålla träkol av tall, medan det fjärde provet bestod av bark/näver. Tyvärr var kolmängden i proverna mycket liten, men tillräcklig för att tre av proverna skulle kunna dateras.

^{14}C -analysen visar eventuellt på två odlingsfaser, dels under vikingatid för röse R1, dels någon eller några gånger under tidsavsnittet 1460-1930 e Kr för röse R2. Det långa intervallet för röse 2 skulle möjligen kunna förklaras av att odlingsaktiviteterna har skett vid ett flertal tillfällen, eller att kolprovets egenålder spelat en viss roll. Tallens egenskap att kunna bli mycket gammal, medför tyvärr att egenåldern på proverna kan bli hög, i värsta fall flera hundra år.

Täktgropar

Inom området karterades även fem runda och en avlång täktgrop (FIGUR 4). De runda täktgroparna var 1,9-2,7 meter i diameter, 0,4-0,7 m djupa samt omgivna av låga vallar, ca 0,2 m höga. Den avlånga täktgropen som saknade vall var 1,5 x 1 m stor och endast 0,4 m djup.

Terrasskant

Genom förundersökningsområdet löpte en terrasskant i nordöst-sydvästlig riktning, ca 82 m lång och 0,2-0,3 m hög (FIGUR 4). Såväl ovanför som nedanför terrasskanten fanns röjningsrösen, men med den skillnaden att röjningsrösen nedanför låg något glesare.

Sökschaktning och provrutsgrävning efter boplatsslämningar

Bland rösena upptogs även sökschakt och provrutor i sökandet efter eventuella förhistoriska boplatsslämningar, dock utan att vare sig några anläggningar eller fynd påträffades (FIGUR 4). Sammanlagt upptogs fyra sökschakt med grävmaskin, till en sammanlagd längd av 123 löpmeter. Schaktens bredd varierade mellan 1,65 och 3,80 meter, medan schaktlängderna var mellan ca 23 och 44 meter. Schaktdjupet var ca 0,4-0,55 meter. Det övre lagret bestod av ett mellan 0,05 och 0,10 meter tjockt lager av förna, vilket följdes av ett mer än 0,20-0,45 meter tjockt lager med sand och silt. Ställvis framkom även lager med lera. Placeringen för två av schakten styrdes dock av att de skulle snitta röjningsrösen inför profildokumentationen.

I sökandet efter boplatsslämningar grävdes även sju kvadratmeterstora provrutor inom förundersökningsområdet. Provrutorna grävdes med handredskap ned till ca 0,25 meters djup.

Stenmur

Vid utredningen noterades en stenmur i västnordväst-östsydöstlig riktning, ca 47 meter lång och 0,6-1,2 m bred samt 1,1-1,40 meter hög (FIGUR 4 OCH 6). Stenmuren hörde sannolikt till den bebyggelselämning, benämnd Lövhagen, från senare tid som fanns inom området, RAÄ-nr Vetlanda 218:1 (tidigare RAÄ-nr Vetlanda 100:1).

Sammanfattning

Jönköpings läns museum har genomfört en arkeologisk förundersökning inom del av fastigheten Karlslund 2:1. Med anledning av AB Svensk Bilprovningens planerade testbana i området hade Vetlanda kommun ansökt om tillstånd enligt kulturminneslagen (SFS 1988:950) att få ta bort en del av en nyupptäckt fornlämning. Förundersökningen som omfattade en 8 400 m² stor yta berörde endast en mindre del av ett betydligt större område med fossil åkermark, som var registrerat som RAÄ-nr Vetlanda 236.

Vid fältarbetet karterades och dokumenterades 46 röjningsrösen, en terrasskant, sex täktgropar samt en stenmur. Stenmuren hörde sannolikt till den bebyggelselämning, benämnd Lövhagen, från senare tid som fanns inom området, RAÄ-nr Vetlanda 218:1 (tidigare RAÄ-nr Vetlanda 100:1).

Rösen täckte i stort sett hela höjdryggen inom förundersökningsområdet. Som en följd av den preliminära bedömningen att en del av rösen var gravlika utfördes dokumentationen och bedömningen av rösen med vaksamhet avseende detta. Inga av rösen bedömdes dock vara gravlika. Fyra röjningsrösen valdes ut, som snittades och dokumenterades i profil. Vid profildokumentationen provtogs två rösen för ¹⁴C-analys, vilket visade på eventuellt två odlingsfaser, dels under vikingatid för röse 1, dels någon eller några gånger under tidsavsnittet 1460-1930 e Kr för röse 2. Det långa intervallet för röse 2 skulle möjligen kunna förklaras av att odlingsaktiviteterna har skett vid ett flertal tillfällen, eller att kolprovets egenålder spelat en viss roll.

Vidare upptogs ett antal sökschakt och provrutor mellan röjningsrösen för att söka efter eventuella förhistoriska boplatslämningar, dock utan resultat.

Åtgärdsförslag

Den arkeologiska förundersökningen har endast berört en mindre del av ett betydligt större område med fossil åkermark, RAÄ-nr Vetlanda 236. Förundersökningens ambitionsnivå och fältresultat bedömdes 2003 som tillräckliga i förhållande till fornlämningens kunskapspotential, varför inga ytterligare arkeologiska åtgärder ansågs nödvändiga.

Området med den fossila åkermarken, RAÄ-nr Vetlanda 236, är när rapporten skrivs 2013 registrerat som övrig kulturhistorisk lämning. Med tanke på att åtminstone en odlingsfas har kunnat beläggas till vikingatid genom ¹⁴C-daterat träkol bör eventuella kvarvarande delar av området mot samt norr om gravröset, RAÄ-nr Vetlanda 42:1, avgränsas och bedömas som fast fornlämning.

Jönköpings läns museum har samrått med Länsstyrelsen i Jönköpings län angående åtgärdsförslaget.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens dnr: 431-16969-2002
 Länsstyrelsens beslutsdatum: 2003-04-22
 Jönköpings läns museums dnr: 491/2002
 Beställare: Vetlanda kommun, Tekniska
 kontoret
 Fält- och rapportansvarig: Håkan Hylén
 Fältpersonal: Håkan Hylén, Susanne Haltiner
 Nordström
 Fältarbetstid: 2003-04-23–2003-04-25;
 2003-04-28–2003-04-29;
 2003-05-06–2003-05-07
 Län: Jönköpings län
 Kommun: Vetlanda kommun
 Socken: Vetlanda socken
 Fastighetsbeteckning: Karlslund 2:1
 Belägenhet: Ekonomiska kartans blad, 63F
 6a NV
 Koordinater (N/E): 6365131/503212
 Koordinatsystem: SWEREF 99TM
 Undersökningsyta: 8 400 m²
 Fornlämningsnummer: RAÄ-nr Vetlanda 236
 Fornlämningstyp: Område med fossil åkermark
 Tidsperiod: Vikingatid, nyare tid
 Tidigare undersökningar: JLM dnr 503/99

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv.

Referenser

Otryckta källor

- Ajneborn, B. 2006. *Tjärdal och röjningsrösen. Arkeologisk förundersökning inför exploatering inom del av fastigheten Karlslund 2:1, Vetlanda socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2006:94.
- Borg, J. 2004. *Arkeologisk utredning och förundersökning. Röjningsrösen i Karlslund. Kartering och undersökning av fossil åkermark inför anläggandet av bullervall. Vetlanda socken i Vetlanda kommun. Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2004:59.
- Engman, F. & Samuelsson, C. 2009. *Karlslund 2:1. Arkeologisk utredning inför husbyggnation inom fastigheten Karlslund 2:1, Vetlanda socken i Vetlanda kommun, Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2009:60.
- Häggström, L. 2006. *Arkeologisk utredning, etapp 1. Karlslund-Madhagen. Arkeologisk utredning, etapp 1, inför planerad markexploatering inom fastigheten Karlslund 2:12, Madhagen. Vetlanda socken & kommun. Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2006:54.
- Nordström, M. 2003. *Kulturbeskrivning förstudie. Vetlanda tätort - inför fördjupad översiktsplan. Vetlanda socken och kommun. Jönköpings län*. Jönköpings läns museum, arkeologisk rapport 2003:67.

Arkiv

- Riksantikvarieämbetets fornminnesinformationssystem, FMIS, Fornsök.
Länk: <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>.
- Topografiska arkivet, Jönköping läns museum.

VEDLAB

Vedanatomilabbet

Vedlab rapport 0846

2008-09-09

Vedartsanalyser på material från Jönköpings län, Vetlanda sn. Karlslund 2:1 FU.

Uppdragsgivare: Håkan Hylen/Jönköpings läns museum

Arbetet omfattar fyra prov från ett område med röjningsrösen.

Tre av proverna innehåller kol av tall och det fjärde innehåller bark eller näver. Kolmängden i tre av dem är dessutom mycket liten så jag antar att det kan bli problem att datera dem.

Tallens egenskap att kunna bli mycket gammal både som levande träd och därefter som stubbe/låga gör förstås att egenåldern på proverna kan bli hög, flera hundra år om det vill sig illa.

Analysresultat

Anl.	ID	Anläggnings- typ	Prov- mängd	Analyserad mängd	Trädslag	Utplockat för ¹⁴ C-dat.	Övrigt
R1	1	Odlingsröse	0.9g	<0.1g 6 bitar	6 bitar tall	tall ?mg	
R1	2	Odlingsröse	<0.1g	<0.1g	Bark/Näver		
R2	1	Odlingsröse	0.1g	0.1g 12 bitar	12 bitar tall	Tall 23mg	
R2	2	Odlingsröse	<0.1g	<0.1g 3 bitar	3 bitar tall		

Erik Danielsson/VEDLAB

Kattås

670 20 GLAVA

Tfn: 0570/420 29

E-post: vedlab@telia.com

De här trädslagen förekom i materialet

Art	Latin	Max ålder	Växtmiljö	Egenskaper och användning	Övrigt
Tall	<i>Pinus silvestris</i>	400 år	Anspråkslös men trivs på näringsrika jordar. Den är dock ljuskrävande och blev snabbt utkonkurrerad från de godare jordarna när granen kom	Stark och hållbar. Konstruktionsvirke, stolpar, pålar, båtbygge, kärl (ej för mat) takspån, tjärblöss, träkol, tjärbränning	Underbarken till nödmjöl, årsskott kokades för C-vitaminerna. Även som kreatursfoder

Uppgifter om maximal ålder, växtmiljö, användning mm är hämtade ur: Holmåsen, Ingmar Träd och buskar. Lund 1993. Gunnarsson, Allan Träden och människan. Kristianstad 1988. Mossberg, Bo m.fl. Den nordiska floran. Brepol, Turnhout 1992.

Vedartsanalysen görs genom att studera snitt- eller brottytor genom mikroskop. Jag har använt stereolupp Carl Zeiss Jena, Technival 2 och stereomikroskop Leitz Metalux II med upp till 625 gångers förstoring. Mikroskopfoton är tagna med Nikon Coolpix 4500. Referenslitteratur för vedartsbestämningen har i huvudsak varit Schweingruber F.H. Microscopic Wood Anatomy 3rd edition och Anatomy of European woods 1990 samt Mork E. Vedanatomy 1946. Dessutom har jag använt min egen referenssamling av förkolnade och färska vedprover.

UPPSALA
UNIVERSITET

Uppsala 2008-10-03

Håkan Hylén
Jönköpings läns museum
Box 2133
550 02 JÖNKÖPING

Angströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Angströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 – 471 30 59

Telefax:
018 – 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Jönköpings län.

Förbehandling av träkol och liknande material:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns, det tvättade och intorkade materialet surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

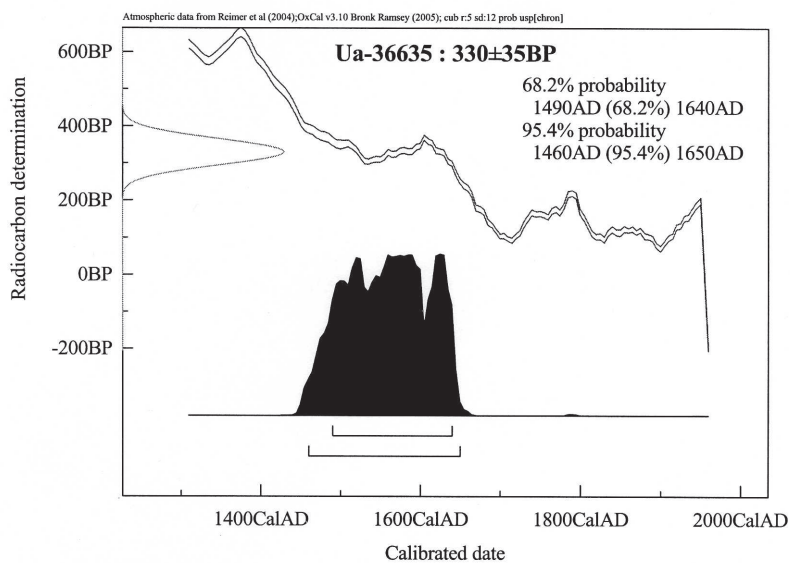
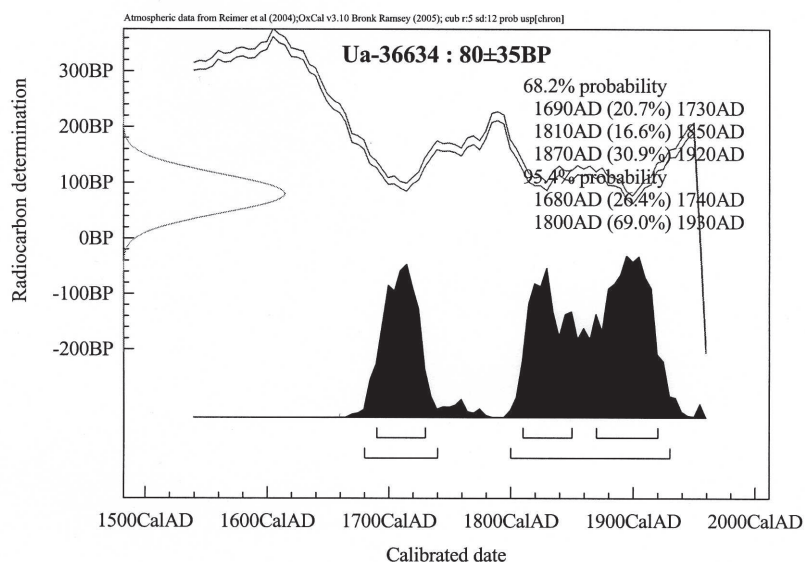
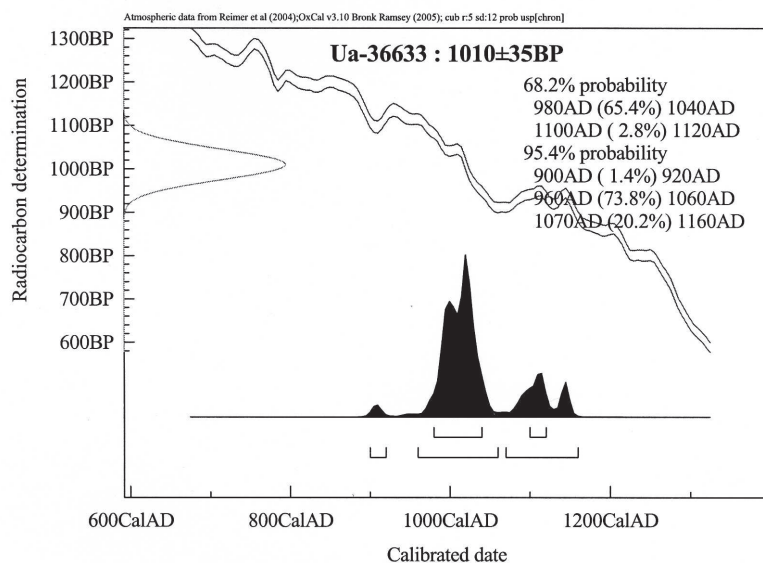
I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

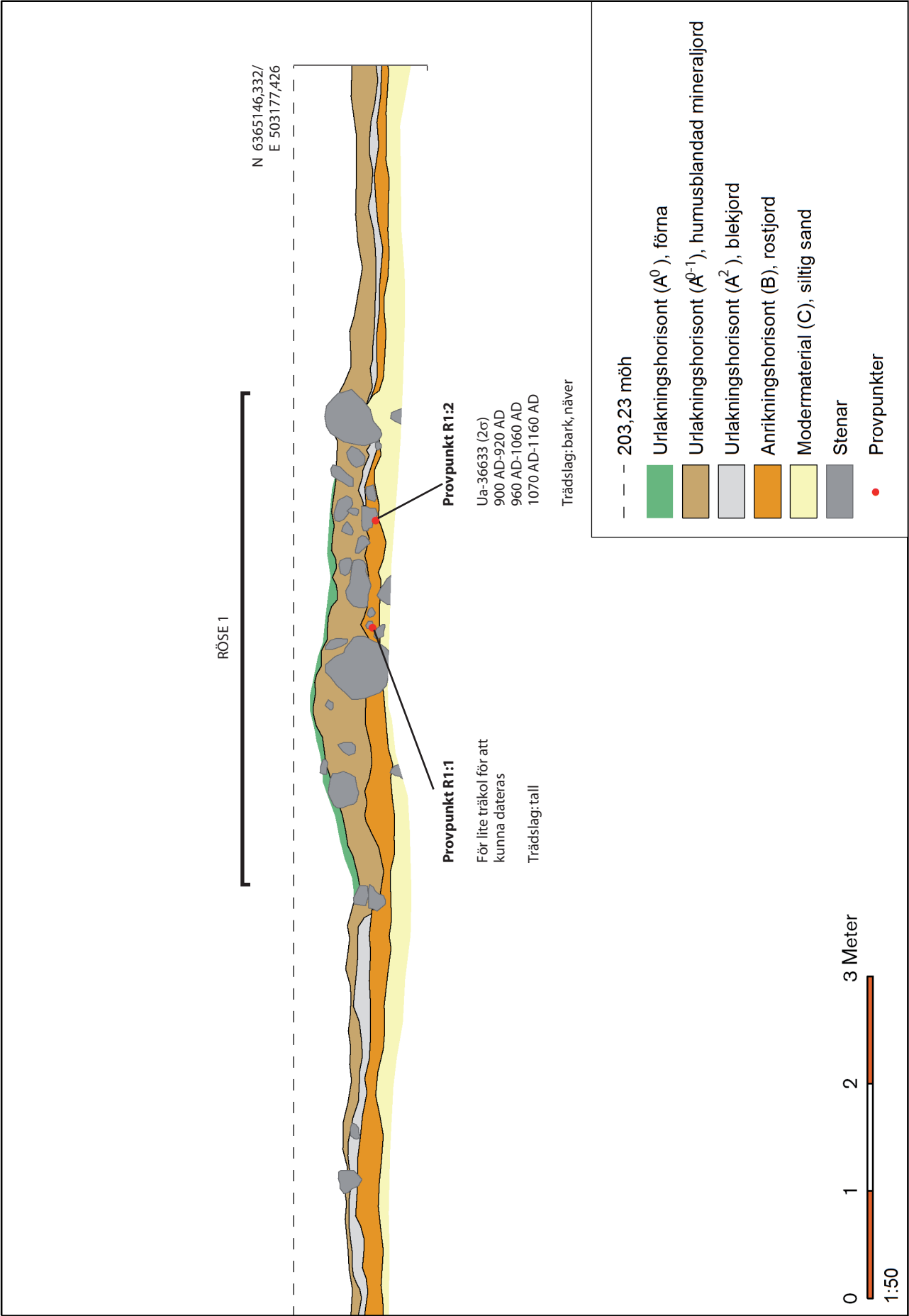
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ PDB	^{14}C ålder BP
Ua-36633	JLM 491/02, R1:2	-27,2	1 010 ± 35
Ua-36634	JLM 491/02, R2:1	-26,8	80 ± 35
Ua-36635	JLM 491/02, R2:2	-29,3	330 ± 35

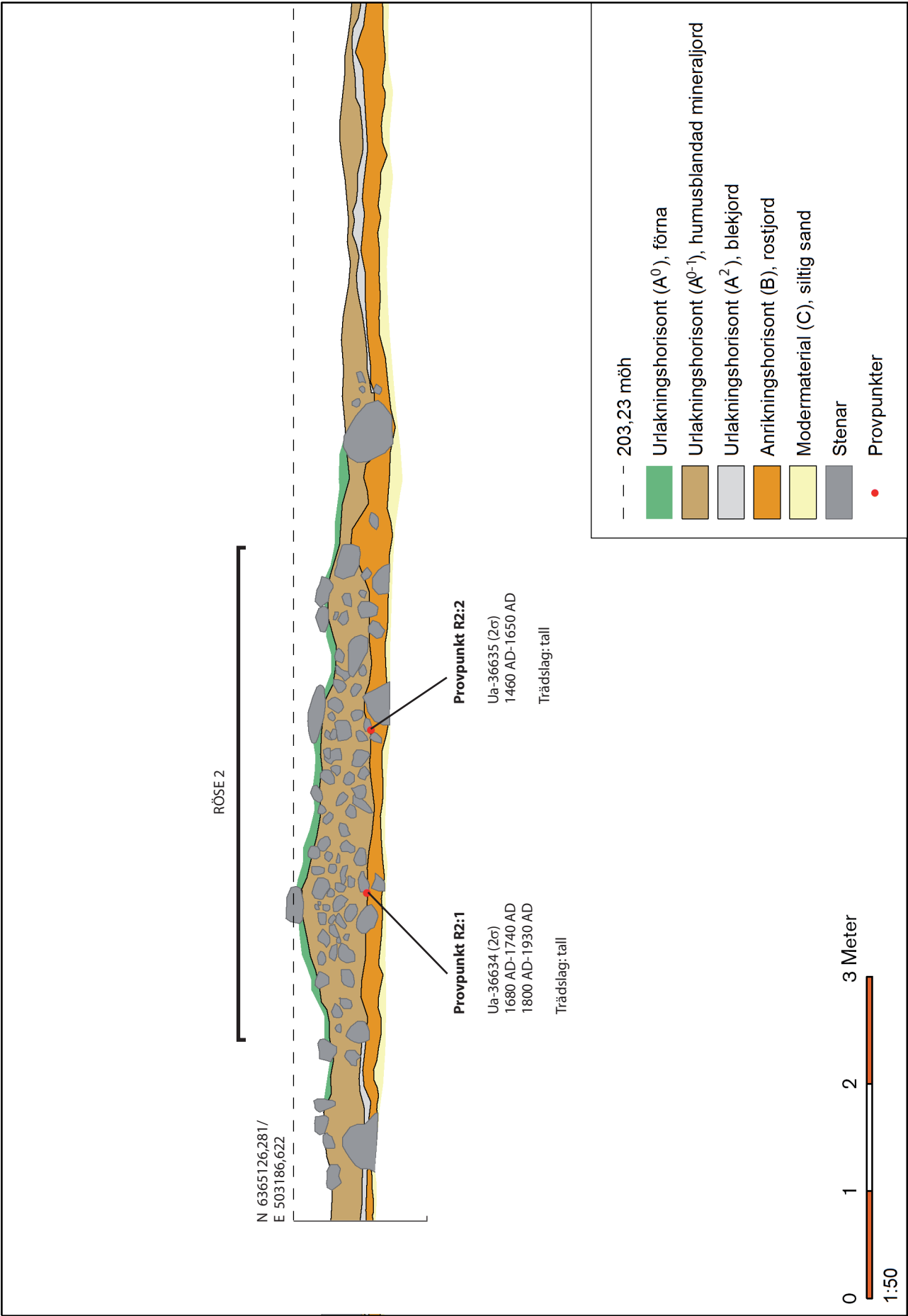
Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Maud Söderman

FIGUR 1. Profil på röse 1, sedd från nordöst. Skala 1:50.

FIGUR 2. Profil på röse 2, sedd från nordöst. Skala 1:50.

Jönköpings läns museum har genomfört en arkeologisk förundersökning inför AB Svensk Bilprovvnings planerade anläggande av en testbana invid Lövhagsrondellen i Vetlanda. Förundersökningen berör endast en mindre del av ett betydligt större område med fossil åkermark, som är registrerat som RAÄ-nr Vetlanda 236.

Vid fältarbetet karterades och dokumenterades 46 röjningsrösen, en terrasskant, sex täktgropar samt en stenmur. Dateringen av två rösen visar eventuellt på två odlingsfaser, dels under vikingatid, dels någon eller några gånger under tidsavsnittet 1460-1950 e Kr.

Stenmuren hör sannolikt till den torplämning, benämnd Lövhagen, från senare tid som fanns inom området, RAÄ-nr Vetlanda 218:1.